

Zapisnik sa Prve fokus grupe projekta
“Mapiranje aktera energetske tranzicije u Beogradu”

Datum: Petak, 02.11.2022. godine, 14:00-15:30

Mesto: Impact Hub, Makedonska 21, i online razgovor, ZOOM platforma

Prisutni: Nemanja Milović (Klima 101), Ivana Jovčić (Centar za unapređenje životne sredine - CUŽS), Ognjan Pantić (BOŠ), Ana Džokić (Elektropionir), Tanja Popovicki (Enviro Consulting), Tibor Moldvai (HBS), Jelena Krivokapić (CEUS), Ana Simić (CEUS) i Ana Mitić-Radulović (CEUS).

- Ana Mitić-Radulović je objasnila kontekst projekta, ukratko je predstavila 15 mera koje su predložene aktuelnim Programom EE, i spomenula nejasan sistem Merenja učinaka Programa, kroz ilustraciju. Pomenula je [Dokument o stavu](#) koji su u januaru izradili CUŽS i Klima 101, kao dobar osnov za razgovor o unapređenju mera ažuriranog Programa EE.
- Nemanja Milović je ukratko predstavio predložene mere, i napomenuo da neke od njih možda više nisu relevantne s obzirom da je dokument napisan krajem 2021 godine:
  - ⇒ Opredeliti više budžetskih sredstava za mere EE, što podrazumeva ugradnju efikasnih kotlova na biomasu, ugradnju solarnih panela na porodičnim kućama i uvesti Korisnički info centar. Razgovaralo se o veličini sredstava koja su do sada ulagana (10 miliona RSD od strane Grada, za GO Palilulu);
  - ⇒ Uvesti obaveznu ugradnju solarnih elektrana na krovu javnih zgrada u vlasništvu grada, i stvoriti uslove za JPP, ili JCP, i zadruge; Ovo je moguće sprovesti kroz Odluku grada da sve nove / sanirane / rekonstruisane zgrade korisnika javnih sredstava imaju obavezu ugradnje solarnih elektrana (sličnu Odluku doneo je Vrbas još 2013. godine);
  - ⇒ Kroz gradsku Odluku, za zgrade u vlasništvu Grada uvesti obavezne ugovore o snabdevanju strujom sa zelenim sertifikatom porekla, čime bi se uticalo na tržište. Ova mera možda i nije toliko relevantna više, s obzirom na dešavanja na tržištu;
  - ⇒ Pokrenuti Beogradski talas renoviranja, sa jasno postavljenim ciljevima, koji su merljivi, npr. procenat javnih i stambenih zgrada koji bi trebalo da bude renoviran svake godine, ili ukupna kvadratura obnovljenih zgrada.
  - ⇒ Predvideti podršku za unapređenje energetske efikasnosti socijalno ugroženim i energetski siromašnim domaćinstvima. Ovo bi moglo da bude jako korisno, jer bi mogla da se uspostavi i promotivna kampanja, i da se napravi pozitivan brend od ovakve mere;
  - ⇒ Formirati Radnu grupu za a pravednu energetska tranziciju. Uzeti u obzir i prava radnika u Termoelektranama na teritoriji grada Beograda i napraviti plan zaposlenja i tranzicije kada dodje do zatvaranja elektrana.
- Ivana Jovčić je napomenula da sastanak sa predstavnicima Sekretarijata za energetiku nije uspeo da bude organizovan, ali da su neke od predloženih mera (gore navedenih) ipak ugrađene u Nacrt Strategije razvoja grada Beograda. Sastanak sa

Sekretarijatom za zaštitu životne sredine je održan. Njihovo polje delovanja se uglavnom bazira na promeni kotlova javnih objekata, a istaknut je problem nedostatka tehničke dokumentacije.

- Ana Džokić je predložila uvođenje mogućnosti za formiranje Zajednica obnovljivih izvora energije, koje Zakon prepoznaje i predviđa, koje mogu da okupe različite aktere, od individua, preko privrednih subjekata, uključujući i zadruge, do JLS. Objasnila je da se u Bloku 70 već diskutuje o eksperimentisanju sa primenom ovakve mere, u saradnji sa aktivnim lokalnim zajednicama.
- Razgovaralo se o izazovima za mere koje uključuju stambene zajednice – i u slučaju prozjumeru, i u slučaju energetske sanacije. Diskutovalo se o šemama finansiranja i upravljanja ovim procesom. Postavljeno je pitanje osnivanja Radne grupe, u kojoj bi i civilni sektor imao udeo.
- Ognjan Pantić je istakao značaj dobrog mapiranja tipova individualnog grejanja na unapređenje kvaliteta vazduha, ističući da je samo 58% domaćinstava povezano na sistem centralnog grejanja. Primećeno je da subvencije od 50% nisu dovoljne mnogim ugroženim grupama, koje najčešće koriste individualna ložišta koja najviše zagađuju, te je potrebno uvesti socijalne kriterijume. Pokrenuto je pitanje pravičnosti, ukoliko bi najveći zagađivači bili u najpovlašćenijem položaju, ali je prepoznato i da je rešavanje zagađenja vazduha od individualnih ložišta pitanje opšteg dobra.
- Tanja Popovicki je istakla da je vrlo važno da postoji koordinacija u okviru javnog sektora, da se podsticajne mere pripremaju u saradnji sa Centrom za socijalni rad, kako bi targetirale ranjive grupe kojima je pomoć najpotrebnija i rešavalo energetske siromaštvo (navela je primer Priboja i Užica - oba grada su izdvojila deo budžetskih subvencija za zamenu starih šporeta, a kriterijumi su formirani u saradnji sa Centrom za socijalni rad i dati su prioriteti samostalnim ženskim domaćinstvima), i da je vrlo važno razmatrati potrebe osetljivijih grupa, posebno žena i dece.
- Ana Mitić-Radulović se nadovezala i istakla da su potrebe žena i dece važne i u kontekstu energetske sanacije, zamene kotlova ili postavljanja solara na javnim objektima, pa je možda najvažnije prvo targetirati obrazovne institucije, u okviru zgrada sa javnom namenom u vlasništvu Grada ili države?
- Postavljeno je pitanje energetske-efikasnog saobraćaja – Program nije obuhvatio nikakve mere nemotorizovanog saobraćaja. Tibor Moldvai je objasnio izazove sa kojima se biciklisti susreću pri pokušajima unapređenja bezbednosti biciklističkog saobraćaja i neadekvatnog zakonskog okvira. Naglasio je da žene čine samo 25% subjekata biciklističkog saobraćaja.
- Ognjan Pantić je objasnio da je UNDP napravio prvu studiju o pravednoj energetske tranziciji, a Ministarstvo i EBRD su pripremili polaznu studiju za Akcioni plan. Iako je tema dobro obrađena, nivo decentralizacije i aktiviranja JLS je nedovoljan.
- Najavljen je okrugli sto 22. novembra, na kome bi trebalo da se susretnu predstavnici različitih sektora aktivni u oblasti energetske efikasnosti i energetske planiranja.